

# INZELT PÉTER ÉLETÚTJA

2017-ben folytatódott az „Arcképek a magyar informatika történetéből” videó sorozat. Ennek keretében készült el Inzelt Péter portréja. A riport előkészítése során készült az alábbi anyag. Úgy gondoljuk, hogy a leírtak nagyon sok kortörténeti ismeretet, információt ad személyekről, termékekről, intézményekről a számítástechnika/informatika 1960-1990-es éveiről, ezért közreadjuk az Írások rovatban.

## Életrajzi adatok

Budapesten született 1944. október 8-án. Édesapja Inzelt György, édesanyja Grünwald Erzsébet. Testvére Inzelt György (1946) kémikus, elektrokémikus, az ELTE egyetemi tanára.

## Tanulmányok

Inzelt Péter az érettségit követően 1962-től a **moszkvai Mengyelejev Kémiai Technológiai Intézetben tanult tovább, ahol 1968-ban vegyipari kibernetikus diplomát** szerzett.

**1988-ban** a Budapesti Műszaki Egyetem Gazdasági Karán **gazdasági mérnök** másoddiplomát szerzett, majd **1991-92-ben** az Egyesült Államokban, az Indiana állambeli **Purdue Egyetemen üzleti mesterképzésen** vett részt. **1994-ben mérlegképes könyvelői, 1995-ben okleveles könyvvizsgáló** címet szerzett. **1987-ben a Műszaki tudomány kandidátusa** lett.

## Munkássága

Diplomamunkáját a **Vegyterv**ben készítette a számítógépes szimulációval foglalkozó csoportnál. (Az 1950-ben alakult cég a rendszerváltás után Vegyipari Tervező és Vállalkozó Zrt. lett.) A helyzet nem volt egyszerű, mert a Vegyterv telephelyén működő dán gyártmányú GIER számítógép (amelyből ekkor mindössze kettő volt hazánkban) a Magyar Vegyipari Egyesülés Mérnöki Iroda (**MAVEMI**) tulajdonában volt, tőlük kellett bérelni a munkához szükséges gépidőt, és ez sokszor hosszú éjszakázást jelentett.

A diploma megszerzése után, **1968-ban** korábbi témavezetője hívására a **Magyar Tudományos Akadémia Automatizálási Kutató Intézetébe (MTA AKI)** került, ahol a Pallai Iván osztályvezető irányítása alá tartozó **Folytonos Folyamatok Irányítása osztály tudományos gyakornoka** lett.

(Az **MTA Automatizálási Kutató Intézete (MTA AKI)** **1964-ben alakult meg**, és már létrejöttékor meghatározó múlttal rendelkezett, mint az akadémiai Méréstechnikai Laboratóriumban működő, Kovács Károly Pál akadémikus vezette műegyetemi Villamosgépek Üzemtana Tanszék automatizálási kutatócsoportja, majd a Benedikt Ottó akadémikus műegyetemi tanszékén alakult automatizálási csoport. Az egyes csoportokban dolgozó fiatal tehetségek úttörői voltak az automatizálás-elmélet magyarországi meghonosításának és a hazai automatizálási elemkutatásnak. Az intézet gazdasági irányítása az akkoriban létrejött Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) hatáskörébe került, ennek eredményei voltak a magyar átlagban kiemelkedően jó bérek, széles utazási lehetőségek, mintaszerű folyóirat-ellátás és szabad tájékozódás, a korszerű műszerezés és a rugalmas alkatrészbeszerzés. A gyorsan fejlődő intézet elsősorban az ipari automatizálás, a számítógéppel segített tervezés és a folyamatirányítás témakörével foglalkozott.)

Inzelt munkahelye, a Folytonos Folyamatok Irányítása osztály nevéhez fűződik az Automatizálási Kutató Intézet **két első nagyobb ipari projektje: a Péti Nitrogénművek irányítási rendszere és a Dunai Kőolajipari Vállalat (DKV) 1 millió tonna/év kapacitású atmoszférikus-vákuumdesztillációs (AV-1) üzemének irányítása.** Ez utóbbin dolgozott Inzelt Péter is.

Az **1973-as év** jelentős mérföldkő volt az AKI történetében: ekkor **egyesült az MTA Számítástechnikai Központjával (MTA SZK), és ekkor kapta a Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet (MTA SZTAKI) nevet.**

(A **SZTAKI** másik elődintézménye, az **MTA Számítástechnikai Központja** 1960-ban alakult, és az akadémiai Kibernetikai Kutatócsoportból fejlődött ki. Itt építették az első magyar számítógépet (M3) és az egyesüléskor az ország legnagyobb számítógépét (CDC-3300) üzemeltették.)

A SZTAKI első igazgatója a születésnél bábáskodó és ennek kétéves folyamatát koncentráltan irányító **Vámos Tibor (1926) Széchenyi-díjas villamosmérnök,** kutatóprofesszor, akadémikus lett. Az MTA SZTAKI rövid időn belül a műszaki fejlesztés és kutatás, valamint a számítástechnika-alkalmazás egyik hazai alapintézményévé vált. A kezdeti időkben a SZTAKI-ban végzett kutatások főleg két profil köré csoportosultak: az egyik profilt az **ipari automatizálás, a számítógéppel segített tervezés és gyártás** jelentette, a másik nagyszabású feladat **a folyamatirányítás** volt.

Az új utakat is kereső csoport a KFKI-val, a hazai lézerfejlesztővel együttműködve különböző alkalmazási témákban dolgozott együtt, amelyek mind a lézerfény akusztikus-optikai eltérítésén alapultak. Elkezdődött a mesterséges intelligencia-kutatás is (alakfelismerés, ipari intelligens robotok).

A számítógéppel segített tervezés és gyártás kutatási témájának korai eredménye a GD71 grafikus display, a számítógépes tervezés ember-gép kapcsolatának legfontosabb eszköze volt. A folyamatirányítás program eredményeinek gyakorlati és sikeres megvalósítására a Péti Nitrogénművekben került sor. Ezen kívül elkészült még hazai licenc-kisgépek (VIDEOTON 1010-család) folyamatirányítási szoftverje, és a PROCESS rendszer, amely szovjet és NDK üzemekben került alkalmazásra).

Inzelt Péter a hetvenes évek közepétől került kapcsolatba az SZTAKI-ban működő szakszervezeti bizottsággal, amelyben aztán a bérfelelősi tisztséget is elvállalta, majd **1985-87-ben az SZB-titkári** feladatokat is ellátta. Ebben az időszakban alapos betekintést nyerhetett az intézeti gazdálkodás folyamatába is, amellyel kapcsolatban több alkalommal is építő jellegű kritikát fogalmazott meg az intézet vezetőség felé. A gazdasági, gazdálkodási kérdésekkel kapcsolatos érdeklődése további tanulásra ösztönözte Inzelt Pétert.

Közben egyre feljebb emelkedett az intézeti ranglétrán is, előbb osztályvezető-helyettes, majd **1981-től tudományos osztályvezető lett, 1987-től pedig (már Keviczky László igazgatása alatt) gazdasági igazgató-helyettesként** dolgozott.

A nyolcvanas évek első felére datálódnak az irányítása alatt működő osztály nagy munkái. Az egyik az OTR, az országos nagynyomású gázvezeték hálózat irányítási rendszere volt, az ország öt különböző pontján lévő irányító központtal, a KFKI által gyártott PDP-klónok bázisán. A másik a Paksi Atomerőműben a 3-4. blokk irányítási rendszerének kidolgozása, a tréning-szimulátor finnországi fejlesztése, később az erőművi szintű felügyeleti rendszerek kidolgozása.

Gazdasági vezetői időszaka alatt a SZTAKI-ban bevezették a jelenlegihez hasonló belső elszámolási rendszert, valamint intenzív átszervezés és létszámcsökkentés zajlott a hatékonyabb működés jegyében.

1987-ben az OMFB és az MTA anyagi támogatásával létrejött **a KF Infrastruktúra Kft, amelynek 2004-ig Inzelt Péter volt az ügyvezető igazgatója.** A kft 95 százalékban a SZTAKI, 2,5 – 2,5 százalékban pedig az MTA Könyvtár és az Országos Széchenyi Könyvtár tulajdonában volt (1991-ben aztán tulajdonosként beszállt az OMFB és az MTA is). Egy nagyobb számítógép került a SZTAKI-ba, két kisebb a két könyvtárba, és megkezdődött az első hazai International Business Machines (IBM) számítógépes hálózati rendszer kiépítése. Inzelt Péter ügyvezetői minőségében ekkor készítette el az egyik

legelső hazai világbanki tendert, és a cég el is nyert 150 millió dollár hitelt, amelynek segítségével még hatékonyabb fejlesztésre nyílt lehetőség. Közben 1989 és 1991 között lezajlott a SZTAKI három telephelyének rekonstrukciója, fejlesztése, 1990-től pedig az új szervezeti-ösztönzési rendszer bevezetése, amelynek feladata a költségvetési támogatás elosztása volt. Ekkor jött létre az intézeten belül az Autonóm Kutató Egység (AKE), az Autonóm Fejlesztő Egység (AFE) és az Autonóm Számítástechnikai Infrastruktúra (ASZI). (2009-től az intézet áttért egy egyértelműen teljesítmény-alapú ösztönzési rendszerre.)

Az **1993-as év** ismét jelentős fordulópont Inzelt Péter életében: az addig igazgatót, Keviczky Lászlót az MTA főtitkárává választották, és a helyére **az igazgatói székbe Inzelt Péter került.**

Bár a rendszerváltás után az intézetnek is számos nehézséggel kellett szembenéznie, a nemzetközi kapcsolatok terén szép sikereket tudhatott magáénak. **1994-ben** – elsőként a volt szocialista országok közül - **az intézetet tagjává választotta az ERCIM (European Research Consortium of Informatics and Mathematics)**, amely 2000 körül felvállalta a World Wide WEB (W3) európai képviselőjét, és 2003-ban a SZTAKI rendezte meg Budapesten a W3 3. kongresszusát.

A kilencvenes évek második felében a SZTAKI egyre több európai uniós pályázatban is sikerrel vett részt, és jelentős kapcsolatokat épített ki. A kétezres évek elejétől az intézet a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programok (NKFP) többszázmillió forintos pályázatainak is nagyon jól szerepelt.

**2000-ben az Európai Unió** a csatlakozás előtt álló kelet-európai országok számára **Center of Excellence** pályázatot írt ki, és 2001-ben hat magyar intézmény, közöttük a SZTAKI is elnyerte ezt a címet, ami egyben 600 ezer euró támogatást is jelentett. Ugyancsak a kétezres évek elején indultak a tárgyalások az MP3 szabadalmáról is ismert németországi Fraunhofer Társasággal, amelynek ekkor már világszerte több intézete is működött. 2002-ben a SZTAKI a stuttgarti intézettel létrehozta a **Termelés- és Üzleti Menedzsment Virtuális Intézetet (IPBM)**, mely fő célként az ipari termelésben - mindenekelett német és magyar cégeknél - felmerülő szervezési, logisztikai feladatok megoldását tűzte ki. Hosszas munka után aztán **2010-ben**, immár nem csak virtuálisan, a SZTAKI-n belül létrejött a **Fraunhofer Projektközpont.**

Inzelt Péter 2015-ig állt a jelentős tudományos eredményeket felmutató, kiváló infrastruktúrával és kiváló személyi apparátussal rendelkező MTA SZTAKI élén. A SZTAKI-hoz kötődő közel öt évtizedes pályafutása közben az **Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) informatika doktori iskolájának oktatója, címzetes egyetemi tanár** is volt.

## Szervezeti tagság

Tudományos-gazdasági és igazgatói tevékenysége mellett Inzelt Péter számos tudományos és társadalmi szervezetben, intézményben töltött be különböző funkciót. Elnöke volt a **Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Vagyonkezelő Kuratóriumának**, titkára a Költségvetési Bizottságnak, tagja az Akadémiai Kutatóhelyek Vezetőinek Tanácsának, valamint az Automatizálási és Számítástechnikai Tudományos Bizottságnak. Tagja, majd 1997-től egy ideig elnöke is volt a **Neumann János Számítógép-tudományi Társaság Felügyelő Bizottságnak.**

Elnökségi tagja volt a **Magyar Innovációs Szövetségnek.**

2011-től tagja a **Novofer Alapítvány Kuratóriumának.**

1998-tól egy ideig a **Budapesti Tenisz Szövetség** elnöki tisztét is betöltötte.

## Publikációk

Számos cikke, tanulmánya, értekezése jelent meg tudományos folyóiratokban és más lapokban is.

Inzelt, P.: Fundamentals of Management for Engineers, 7th WFEO World Congress on Engineering Education (2005)

Inzelt P.: Zárolni rossz! (Magyar Hírlap, 2005)

Inzelt, P.: K+F botrány (Népszabadság, 2005)

Inzelt, P.: COSMOS: Safe and Optimal Operation in complex Industrial Systems (Ercim News, No.54, 2003)

Inzelt P.: A hülyeség határán (Népszabadság, 2003)

Inzelt, P.: Az akadémiai intézetek konszolidációjáról (Magyar Tudomány 7., 1997)

Inzelt, P., Tapolcai, L.: Expert system for Operator Support in Large Power Plants, Preprints of the IFAC Workshop on Reliability... (1988)

Inzelt, P., Zgurovsky, M.Z.: Metod mnogosagovoj opzimizacii s peremennim strafom na upravlenie (Tehnika, 14., 1986)

Czulek A. , Hangos KM. , Inzelt P.: Microcomputer control of a printing ink plant (In: Paul M (szerk.) Proceedings of the 7th IFAC/IFIP/IMACS Conference on Digital Computer Application to Process Control, Vienna, Austria, 17-20 September 1985.)

Inzelt, P., Keviczky, L., Yadikan: A New Approach for Adaptive Matrix PID regulators (MIC 84 Symp, Innsbruck, 1984)

Inzelt, P., Tapolcai, L.: Computer Aided Control of the Natural Gas Pipeline Network of Hungary (CHISA 84 8 th Int. Congr. of EFCHE, Prague, 1984)

Michelberger P. , Várlaki P. , Inzelt P. , Keviczky L.: Az elektronika és haszonjármű-gyártás (JÁRMŰVEK MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK 30:(12), 1983)

## **Díjak, kitüntetések**

2003-ban a **Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét** kapta „magas színvonalú tudományszervezői és vezetői tevékenysége elismeréseként”.

2007-ben **Széchenyi-díjjal** tüntették ki „a nemzetközi tudományos életben is nagyra becsült kutatóintézet irányításában alkalmazott úttörő módszereierért, a nagy gazdasági hasznot hozó kutatások összehangolásáért”.

2014-ben a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) **Pro Scientia Hungarica érmét** kapta.

2015-ben a **Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozat** kitüntetéssel ismerték el „a kutatóintézet igazgatójaként két évtizeden át lelkiismeretesen végzett vezetői és kutatósszervezői munkája, valamint jelentős hazai és nemzetközi kutatási projektek összehangolását szolgáló tevékenysége elismeréseként”.

2015-ben átvehette a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság **Neumann-díját** is.

Összeállította: Sarudi Ágnes  
2017. június